

Behandling af dobbeltdiagnoser set fra brugerperspektiv - hvad motiverer og hvad gør ikke?

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

**Birgitte Thylstrup
Odense 2006**

Kort om dobbeltdiagnoser

- 41 – 65.5% af langtids stofmisbrugere har mindst én psykisk forstyrrelse (NCS, 1996)
- 50.9% af mennesker med psykisk forstyrrelse har mindst ét stofmisbrug (NCS, 1996)
- 28.6% af alkoholmisbrugere og 47.7% stofmisbrugere havde mindst én psykiatrisk diagnose (NESARC, 2000-2001)
- 19.67% misbrugere havde en affektiv forstyrrelse
- 17.71% havde angstforstyrrelse (ibid.)

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Udfordringer

- **Mennesker med sammenfaldende problematikker er ofte svære at motivere til at**
  - **...indgå i behandling**
  - **...blive i behandling**
  - **...deltage aktivt i behandling**

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Præmisses

- **Dårlig behandlingsproces er ofte tæt forbundet med lavt psykosocialt funktionsniveau og lav motivationsgrad**
- **Patienter som ikke er engageret forlader ofte behandlingen før tid og viser dårligere efterbehandlingsresultater**
- **Deltagelse i behandlingsmøder kan være en brugbar indikator på patientens engagement i behandlingen**

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Formål

- **Konkrete eksempler på motiverende og demotiverende faktorer**
- **Bevægelsen af motiverende og demotiverende faktorer i behandlingsprocessen**

OBS!!! Det er muligt at være motiveret for ændringer af sin situation, selvom man ikke er motiveret for behandling

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Spørgsmål

- Beskriver **motiverende faktorer** entydigt faktorer der styrker brugeren i at indgå og deltage aktivt i behandling?
- ...og beskriver **demotiverende faktorer** entydigt faktorer der hindrer brugeren i at indgå og følge behandling?

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Dataindsamling

- **Familie- og netværksorienteret ambulante behandling**
- **Systemisk orienteret**
- **Refleksiv dialog**
- **7 behandlingsprincipper: Umiddelbar hjælp, Et socialt netværksperspektiv, Flexibilitet og bevægelighed, Ansvar, Kontinuitet, At rumme usikkerheden, Dialogisme**

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Design og Metode

- **Processtudie: følger interventioner over 1/2 år**
- **Løbende monitorering**
  - Redskaber, Deltagelse, Udbytte, Forståelse, Motivation, Compliance, Positive følelser
- **Semistrukturerede interviews, 3. og 6. måned**
  - Oplevelse af behandlingsmøder
  - Relationer med behandlerne
  - Hvad motiverer – hvad gør ikke
  - Ændringer i livssituation

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Deltagelse i projektet

- a) misbrug eller afhængighed
- b) diagnosticeret/vurderet psykiatrisk lidelse eller personlighedsforstyrrelse (ICD-10)
- c) informeret samtykke

Sample

- Ud af 50 patienter blev 25 registreret som DD, 12 gav informeret samtykke, 8 blev interviewet efter 3 og 6 måneder/16 interviews

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Kvantitativ måling

Hvor meget fik mødet dig til at ville komme til møder i fremtiden?

Hvor meget motiverede mødet dig til at lave forandringer i dit liv?

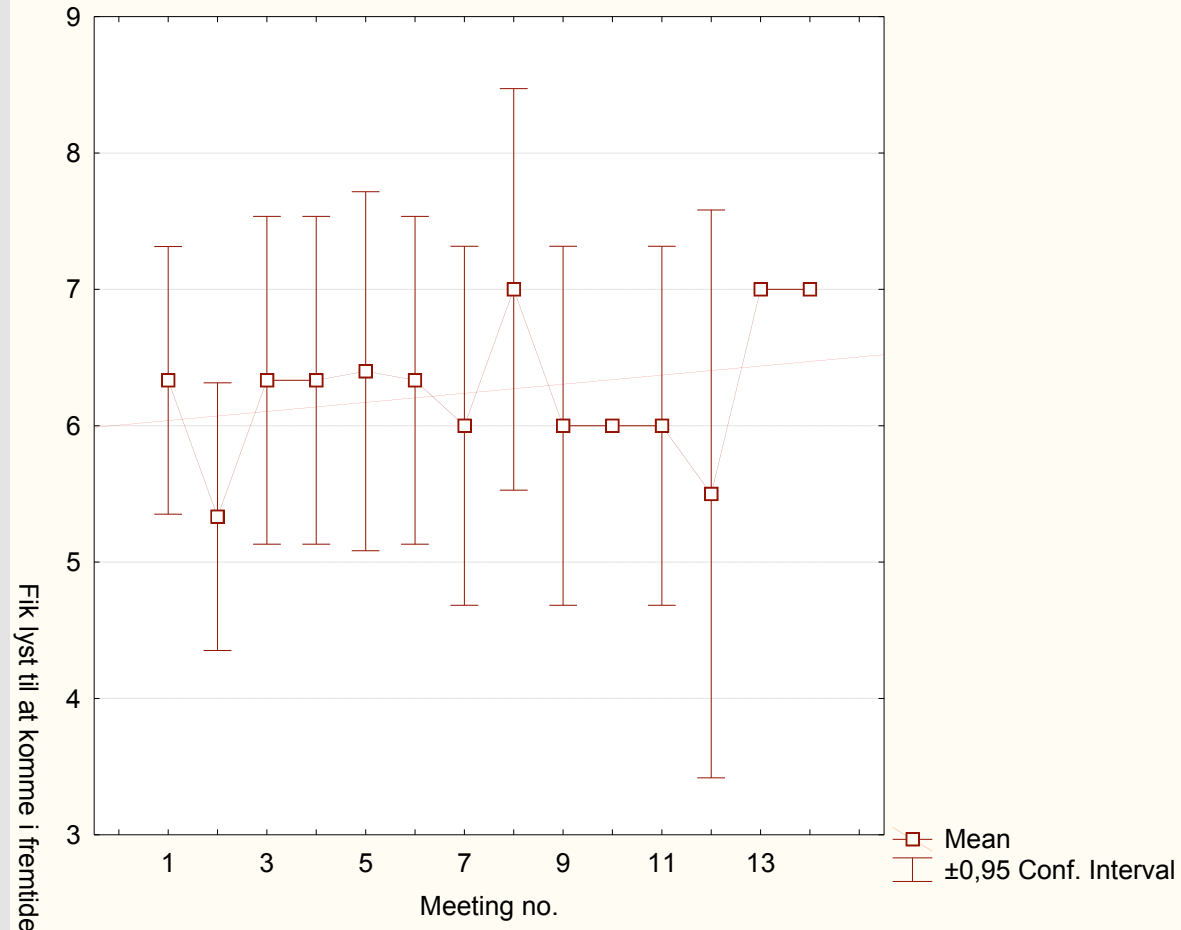
AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Fik lyst til at komme igen

Svag stigning -
personafhængig

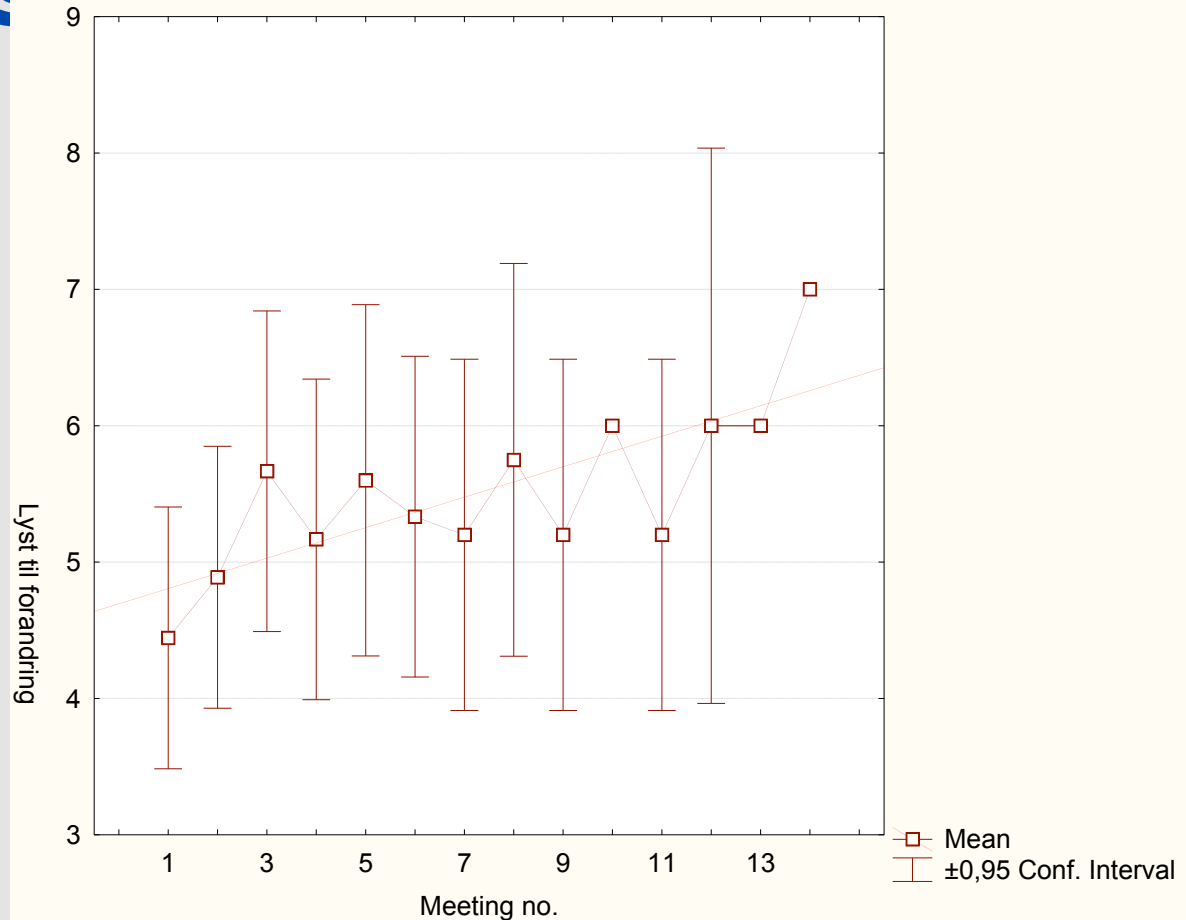
AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Fik lyst til at lave forandringer...

Større stigning –
også personafhængig

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Behandlingsform

Pårørende

Kone "At hun ligesom kan **forstå** hvordan jeg har det"

Professionelle

Læge "hun skal også høre hvordan min almene tilstand den er, så hun **ikke bare tror** jeg spiser de piller for at spise dem"

Antal deltagere

Forudindtagethed

"Jeg **stoler sgu´ ikke** nok på folk, der har jeg det bedre med at de er tre om at diskutere det indbyrdes også"... "flere **forskellige meninger** i stedet for kun at have én mening"... "selvom man er **professionel** kan det lynhurtigt give en drejning i konklusionen om hvad der skal ske senere hen"

Samle involverede

"Nogen har set mig i nogle **situationer**, som de så kan byde ind med noget hele tiden"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Behandlingsform fortsat

Sted og tid

"Der er ikke noget med at nu er den ved at være gået den time"

"Det er ligesom noget andet når man kommer herud"..."det er **mere professionelt**"..."jeg **tager bedre imod**"

"Man er **mere åben** og har lettere ved at snakke om tingene"..."det er **mere forpligtende**"..."Havde det foregået derovre var jeg dukket op 2 gange og så var jeg **aldrig kommet mere**"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Interaktion

Følelsesmæssig stemning til møderne

Tryghedsskabende

”Det er **tillid** til alle tre”..”og så lagde jeg ligesom lidt fælder for at høre om de snakkede mig efter munden eller om de var enige”

Virkningsfuldt

”Vi får rigtig rodet op i alt som der er problemet og det har hjulpet rigtig meget”...”Der bliver **gjort noget** ved det med det samme”

Værdifuldt

”De giver faktisk rigtig meget”...”jeg glæder mig lidt til at se, hvad har de nu som jeg kan bruge”

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Interaktion fortsat

Ligeværdigt

"Der kører en **dialog**"... "Det viser gensidig **respekt**"... "vi er sgu' heller **ikke perfekte**"

Hvordan brugerne oplever relationer

Medbestemmende

"Det var bare noget man **snakkede** om, ikke noget man besluttede"

Empatiske

"Det er dejligt at vide, at der er nogle mennesker der er **interessere**t i én og vil prøve at **hjælpe** én, det synes jeg varmer mit hjerte"

Tillidsskabende

"Jeg har lært at **sænke paraderne**...de er ikke ude på at fange mig...så det gør jeg ikke mere"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Interaktion fortsat

Viser tillid
"Jeg har tillid"

Ærlig
"Kommer og fortæller det jeg mener"

Passer møder
"Jeg kommer til møderne"

Hvordan brugerne indgår/bidrag

Tager initiativ
"Det er mig der bestemmer hvad det skal være"

Seriøse
"Jeg prøver at være skideseriøs"

Deltager aktivt
"Jeg synes da selv at jeg deltager meget og snakker"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Udbytte

Hvad møderne giver

Individuelt

Information om sygdom, psykisk bedring, håb, selvforståelse, tydeliggørelse af ambivalens, redskaber, afhængighed af møder, mindskning i rusmidler

Socialt

Aflastning, øget og bedre kommunikation, kontakt, støtte

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Demotiverende

Følelsesmæssig **anspændt og hårdt**

"I starten tog jeg en kondiflaske med **vodka** med"..."Jeg har det sjældent godt når jeg går herfra"

"Jeg er **ikke vant** til at være iblandt mennesker"..."specielt ikke når det sådan noget hvor man er i centrum"

"Jeg synes bare jeg **udstiller** mig selv"

"Det er meget anspændt fordi det er nu og her og de er på"..."jeg **ryster i kroppen** og får koldsved og angst"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Demotiverende fortsat

Oplevede krav/forventninger

Socialt

"I realiteten burde du skifte hele sin **omgangskreds** ud hvis man skal have en reel chance for at komme ud af det"... "Vil bare have lov til at være i fred og komme stille ud af det selskab"... "trusler og vold og den slags"...det er ikke nemt"

Behandling

"Det er **nemmere for dem**, fordi de er i gang med livet. Jeg holdt op med i 1985, der mit liv stået stille siden"... "Jeg følte at det var nu jeg skulle lave nogle **resultater**"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Demotiverende fortsat

Svært at kommunikere

Spørge

"Jeg vil meget gerne høre hvorfor de også **gav op**"... "Det nytter jo ikke noget hvis de **ikke bakker op** om sagen"

Fokus

"Jeg kan ikke fordrage at **være i fokus**"

Sårbarhed

"Jeg har **aldrig brudt sammen** foran mennesker før"... "Om jeg kan klare at der sidder så mange"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Motiverer

Valg af behandling

Behandlingsform

Deltagelse

Behandlingsrelationer

Stemning til møderne

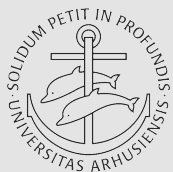
Udbytte fra møderne

Demotiverer

Store krav

Kommunikation

Stemning til møderne

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

**Birgitte Thylstrup
Odense 2006**

Kan faktorerne adskilles

- ...når motiverende og demotiverende faktorer sættes i kontekst - behandlingsprocessen?

Kunne det være

- ...at udtrykke meget **demotivation** ikke betyder manglende deltagelse eller afslutning før tid?
- ...at udtrykke **motivation** ikke betyder automatisk engagement og aktivitet i behandlingen?

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Hypotese om mobilitet

- **Patienter er ikke stabile i deres udsagn**
- **At være motiveret eller demotiveret ved behandlingsstart kan ændre sig i behandlingsprocessen**
- **Demotiverende faktorer kan blive motiverende**
- **Motiverende faktorer kan blive demotiverende**

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Behandlingsmembranen

Passer behandlingen regelmæssigt, overvejende motiveret, lav grad af ambivalens, bedring

Svingende motivation og compliance, ambivalens, periodisk bedring

Passer ikke behandlingen, ambivalent/negativ, lav prioritering, måske periodisk bedring

1. Motiveret gruppe

3. Ambivalent gruppe

2. Ikke motiveret gruppe

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Eksempler fra cases

- **To brugere der udtaler sig om motiverende og demotiverende faktorer**
- **Informanter med flest demotiverende faktorer**
- **Forskellige patientgrupper**

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

To cases

- **Gruppe 3: Ole, 27 år**
- **Paranoid skizofreni, periodiske psykoser, 4 år**
- **Øl og hash, 10 år**
- **Behandlingsdom**
- **11 Behandlingsmøder på 1/2 år**
- **Stadig i behandling**
- **Gruppe 1 til 2: Grete, 55 år**
- **Angst og depression, ca. 38 år**
- **Ketogan og imovane, 1 1/2 år**
- **7 Behandlingsmøder på 4 mdr.**
- **Afsluttede behandling**

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Kvantitativ måling

Hvor meget fik mødet dig til at ville komme til møder i fremtiden?

Hvor meget motiverede mødet dig til at lave forandringer i dit liv?

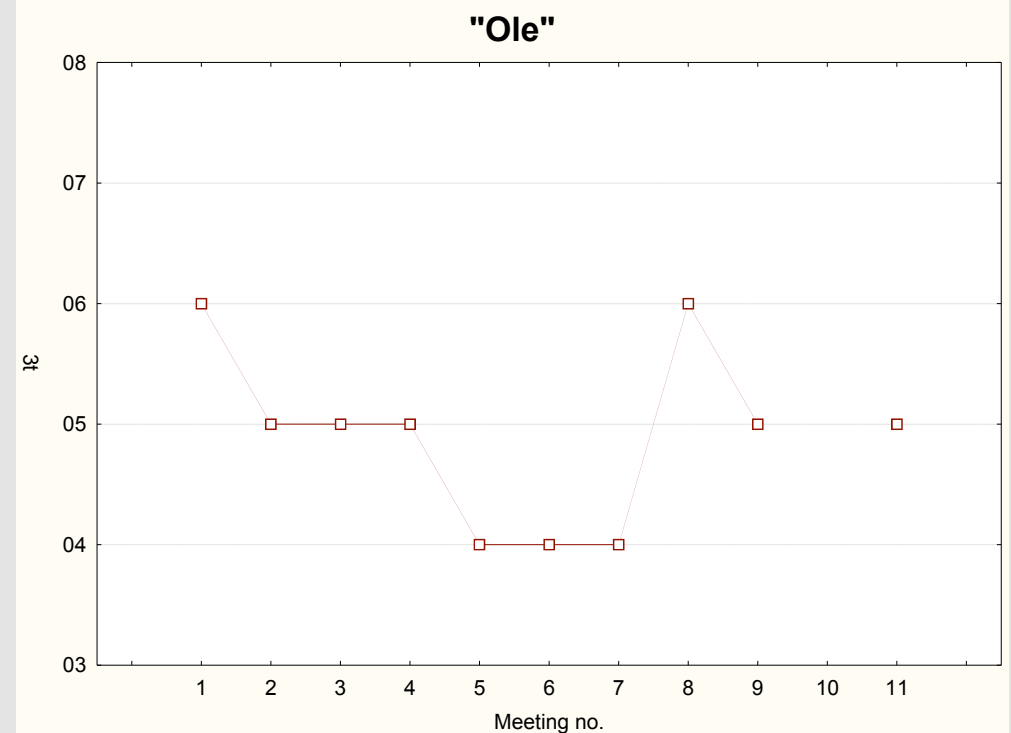
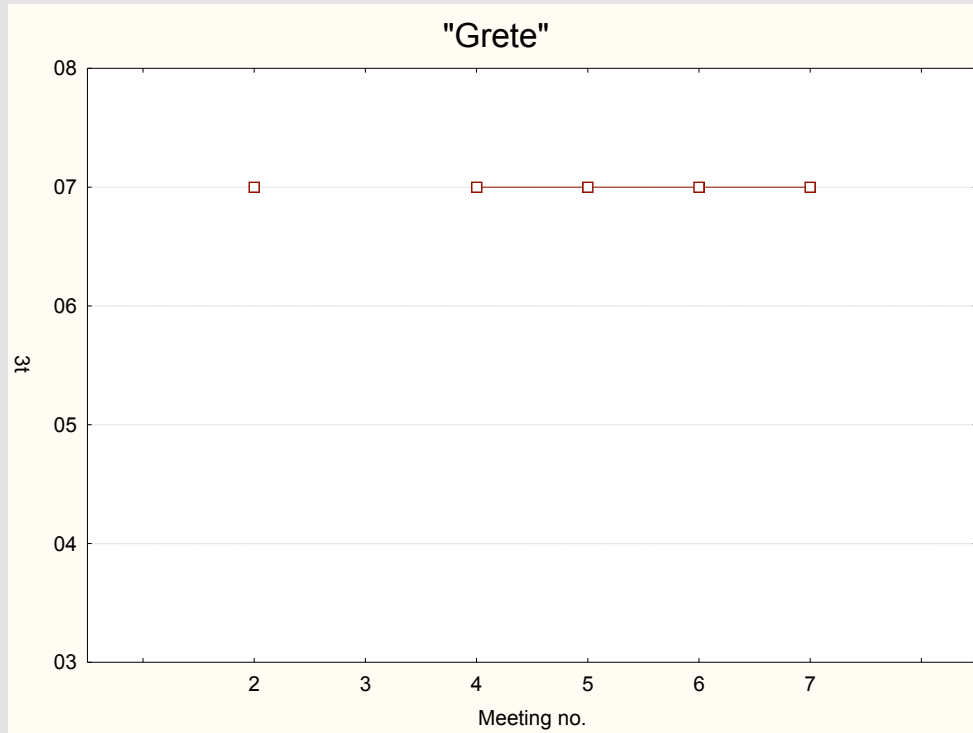

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Fik lyst til at komme igen...

Høj motivation

Svingende motivation

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

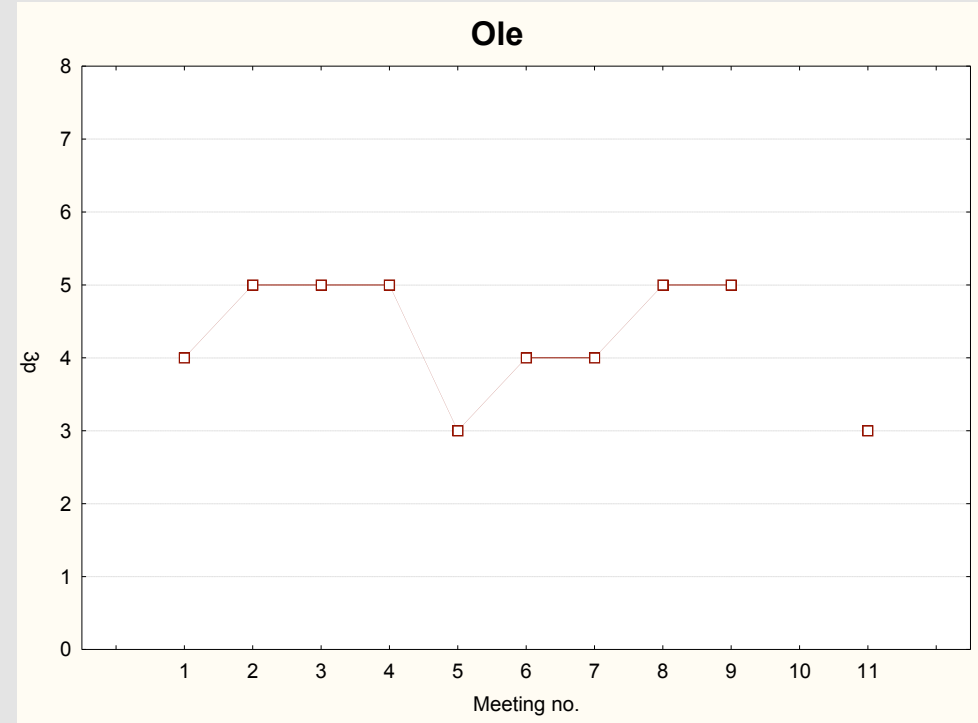
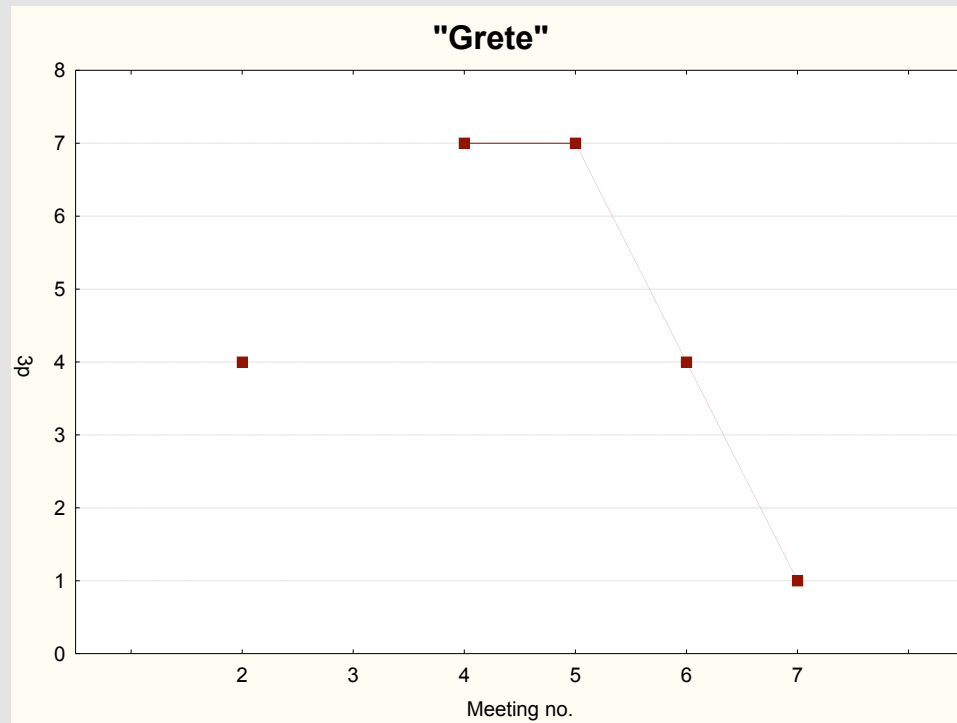
Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Lyst til at komme til møderne

- 1. Grete:** "Det giver en varme indeni mig...man rejser sig lidt op og bliver mere sikker...det er noget af det bedste, at jeg har prøvet, jeg har da prøvet en del"
- 2. Grete:** "Det hang mig langt ud af halsen...det kan ikke være rigtigt, at jeg skulle gå og forberede mig om og sige nogle ting...det brød jeg mig ikke om"
- 1. Ole:** "Det eneste der kan hjælpe er at jeg får min hævn over systemet"... "Det er godt nok at jeg får afreageret"
- 2. Ole:** "Synes ikke jeg får noget ud af det"... "jeg får da afreageret"

Fik lyst til at lave forandringer

Høj til lav motivation

Svingende motivation

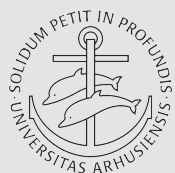
AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Fortsat - Lyst til at skabe forandring

- 1. Grete:** "Jeg synes jeg er blevet bedre til at snakke...jeg er lidt mere åben end jeg har været"
- 2. Grete:** "...at det ikke bare er en selv, den der har det dårligst der sidder og snakker, altså jeg ville sagtens have lært mere af dem"
- 1. Ole:** "Jeg skal da ikke sidde og hjælpe mig selv"... "jeg ved da ikke hvad jeg skal gøre"... "Der skal også noget vilje til fra min side"
- 2. Ole:** "Det at jeg har stoppet med at drikke pilsnere, det skal de sgu ´ikke have æren for, det kan godt være det har hjulpet, det ved jeg ikke"

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Motivation og demotivation

- ... er ikke afgrænsede og stabile
- ... er mobile og kan ændre sig
- ... kan være skjulte
- ... motivation, demotivation og ambivalens bør udforskes løbende
- ... anvendelse af skriftlige redskaber

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Muligt næste skridt...

- **Undersøge brugernes motivation i forhold til resultat og effekt ved behandlingsindsats**
- **...i forhold til behandlernes holdning og behandlingspraksis**
- **...i forhold til behandlingspersonalets respons på brugernes behov på et tidligt tidspunkt i behandlingen**
- **...i forhold til optimal praksis på systemniveau**

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006

Tak for nu

- **Hvis I har spørgsmål eller kommentarer, er I velkomne til at henvende jer til mig på:**

birgittethylstrup@crf.dk

AARHUS UNIVERSITET

Center for Rusmiddelforskning

Birgitte Thylstrup
Odense 2006